

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Denisa Vernerová

**ODCHOD Z DĚTSKÉHO DOMOVA JAKO SPECIFICKÁ SOCIÁLNÍ SITUACE
Z POHLEDU BÝVALÝCH KLIENTŮ DĚTSKÉHO DOMOVA**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Odchod z dětského domova jako specifická sociální situace z pohledu bývalých klientů dětského domova“ vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů. Souhlasím, aby tato práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci, dne 15.4. 2019

podpis:

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Denisa Vernerová
Katedra:	Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Petra Jurkovičová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Odchod z dětského domova jako specifická sociální situace z pohledu bývalých klientů dětského domova
Název v angličtině:	Leaving the Orphanage as a Specific Social Case from the point of View of Its Formal clients
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zaměřuje na odchod mladých lidí z DD z důvodu dospělosti. Charakterizuje ústavní výchovu, období adolescence a situaci odchodu z DD a možnosti řešení této situace.</p> <p>Cílem práce je odpovědět na otázku, zdali jsou tito mladí lidé dostatečně připravení na samostatný život.</p> <p>Výzkumné šetření využívá výzkumné metody, techniku polostrukturovaných rozhovorů, které jsou zpracovány pomocí otevřeného kódování. Informanty jsou čtyři bývalí klienti různých DD. Tématem těchto rozhovorů byla jejich připravenost na odchod z DD.</p>
Klíčová slova:	Dětský domov, adolescence, odchod, ústavní výchova

Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on the departure of young people from children's home because of adulthood. It characterizes the institutional education, the period of adolescence and the situation of leaving the children's home and the possibility of solving this situation. The aim of the thesis is to answer the question whether these young people are sufficiently prepared for a single life. The research uses research methods, the technique of semi-structured interviews, which are processed using open coding. Informants are four former clients of different DDs. The topic of these talks was their readiness to leave DD.
Klíčová slova v angličtině:	Children's Home, adolescence, departure, institutional care
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1 – otázky do polostrukturovaného dotazníku Příloha 2 – odpovědi Denisy Příloha 3 – odpovědi Kateřiny Příloha 4 – odpovědi Marie Příloha 5 – odpovědi Miroslava
Rozsah práce:	34 stran
Jazyk práce:	Český

Poděkování

Mé poděkování patří všem bývalým klientům dětského domova, kteří mi poskytli své příběhy.

A zvláště pak Mgr. Petře Jurkovičové za její odborné vedení a čas, který tomu se mnou věnovala.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	
1 ÚSTAVNÍ VÝCHOVA	9
1.1 Legislativa ústavní výchovy.....	9
1.2 Zařízení pro výkon ústavní péče.....	10
1.2.1 Diagnostický ústav	10
1.2.2 Dětský domov	11
1.2.3 Dětský domov se školou	12
1.2.4 Výchovný ústav.....	12
1.3 Rizika spojené s ústavní výchovou.....	13
2 ADOLESCENTNÍ VĚK	15
2.2 Fyziologické změny.....	15
2.3 Emoční vývoj.....	16
2.4 Socializace v období dospívání.....	17
3 ODCHOD Z DĚTSKÉHO DOMOVA	18
3.1 Problémy při odchodu z DD	18
3.2 Možnosti bydlení	19
3.3 Možnosti zaměstnání	20
3.4 Možnosti pomoci.....	20
4. VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	22
4.1 Cíl výzkumu.....	22
4.2 Metodologie.....	22
4.3 Události před začátkem výzkumného šetření	22

4.4 Výběr informantů a jejich charakteristika.....	23
4.5 Sběr dat	23
4.6 Zpracování dat	23
4.7 Analýza a interpretace získaných dat.....	24
ZÁVĚR.....	31
LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE	32
SEZNAM PŘÍLOH	34
PŘÍLOHY	

Úvod

Téma odchod klientů z dětského domova mě neskutečně zaujalo, protože mám ve svém okolí dvě slečny, kterých se v nejbližší době nejspíš odchod bude týkat, a nestačila jsem se divit, když mi říkaly detaily. Z mého pohledu je odchod velmi stresující záležitostí, ale z pohledu dotyčných slečen to tak vůbec nevypadá.

Práce je rozdělena na dvě části. První je teoretická. V té se budeme zaměřovat na odchod klientů z dětského domova, kterým se, pokud se dobře nezařídí zavčas, po odchodu nedostane od nikoho pomoci. Ať už co se týká například vyřízení bydlení, případně zařizování důležité administrativy na úřadech, jak se o sebe postarat z hlediska finanční stránky a tak dále. V teoretické části se také zaměříme na samotnou ústavní péči, jaké zařízení vůbec existují, kde tato výchova probíhá a jaké rizika s sebou nese. Také zde nechybí ani kapitola adolescentní věk, ve kterém se právě tyto osoby nacházejí, když odchází z DD. Dále se pak budeme soustředit přímo na samotný odchod z dětského domova a možnosti, které tyto osoby při odchodu mají. Ať už v oblasti bydlení, práce či možnosti pomoci.

Součástí práce je také výzkumné šetření, jakožto druhá část práce. Výzkumné šetření je zpracováno z několika dotazníků, které mi vyplnili bývalí klienti dětských domovů, kteří odešli na základě věku, a ne z důvodu adopce či přemístění do jiného zařízení. Zajímá mě, jestli tyto osoby byly dostatečně připraveny na odchod z DD.

Cílem práce je odpovědět na otázku, zdali dětský domov dokáže dítě dostatečně připravit na budoucí život.

Při zpracování této bakalářské práce se opírám především o českou literaturu a legislativu.

I Teoretická část

1 ÚSTAVNÍ VÝCHOVA

Každý se hned po narození dostává do ústavní péče, a to jakožto novorozenec v porodnici. Pro některé děti je tento pobyt začátek určité série pobytů v ústavních zařízeních, kdy dále pak pokračují do kojeneckého ústavu či do dětského domova.¹

Děti v běžné rodině mají odlišný denní režim od dětí vyrůstajících v ústavní péči. Některým dětem tento odlišný režim může vyhovovat, ovšem každé dítě matku či rodiče potřebuje. V ústavní výchově se jim nemusí dostat péče, kterou by ve vlastní rodině dostaly. Příklad mohou být běžné věci typu ranní vstávání v určitou dobu či návrat ze školy. V tomto ohledu jsou zařízení ústavní výchovy „zastaralé“²

1.1 Legislativa ústavní výchovy

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí. Tento zákon se zaměřuje především na práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení a osob zodpovědných za jejich výchovu. Děti, kterým rodiče zemřeli, neplní povinnosti, které plynou z rodičovské odpovědnosti nebo nevykonávají či zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti.

Dále pak **zákon č. 109/2002 Sb.** o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. Tento zákon se věnuje především právům a povinnostem dětí, ředitele zařízení, ale také věcné pomoci, kapesnému a osobním darům či úhradě péče. Zde je také zakotveno, že dítě při odchodu z DD má právo na věcnou pomoc či jednorázový peněžitý

---

¹MATOUŠEK, Oldřich. Ústavní péče. e. 2. vyd. ; rozšíř. a přeprac. Praha: SLON, 1999, s. 118. ISBN 80-858-5076-1

²Srov. s Rozhovor s Radkem Laci. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/detsky-domov-radek-laci-osobni-trener-maxova-plodkova-geislerova-meliskova_1807232032_jgr

příspěvek. Také má nárok na poradenskou pomoc, která má zajistit ulehčení při hledání práce a bydlení či poradenská pomoc, pokud se dítě dostane do tíživé situace.

1.2 Zařízení pro výkon ústavní péče

Zařízeními pro výkon ústavní péče podle zákona č. 109/2002 Sb. jsou:

- Diagnostický ústav
- Dětský domov
- Dětský domov se školou
- Výchovný ústav

Tyto zařízení, podle téhož zákona, mají za úkol poskytovat dětem s nařízenou ústavní výchovou péči, kterou by jinak poskytovala osoba odpovědná za výchovu dítěte. Zpravidla je tato péče poskytována dětem od 3 do 18 let.

1.2.1 Diagnostický ústav

V diagnostických ústavech se děti zdržují po dobu osmi týdnů. Jsou zde umístovány děti s nařízeným předběžným opatřením, uloženou ochrannou výchovou nebo rovnou nařízenou ústavní výchovou. Diagnostický ústav plní úkoly pro dítě vzdělávací, diagnostické, které se plní formou psychologických a pedagogických činností. Také funkce terapeutické, které směřují k nápravě poruch v chování či sociálních vztazích dítěte. Dále pak funkce výchovné, sociální, organizační a koordinační.³

Pro umístění dítěte do diagnostického ústavu mohou požádat i osoby zodpovědné za výchovu dítěte, jestliže se u nich projevují výrazné poruchy chování. Co se organizace týče, děti jsou zde ve skupinách od čtyř do šesti dětí.

Vnitřně se tyto ústavy dělí na sociální služby, výchovně vzdělávací, diagnostické pracoviště a záchytné pracoviště. V záchytném pracovišti přijímá děti a mládež, která je na

---

³Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. [online] Praha © AIONCS s.r.o. 2010-2017, [cit. 2018-11-28]. Dostupný z <https://zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>.

útěku od zákonných zástupců, také děti a mládež dopadnou policií ČR, která je na útěku z DD nebo speciálního výchovného zařízení nebo samotného diagnostického ústavu.⁴

1.2.2 Dětský domov

Dětský domov je zařízením, ve kterém se nacházejí děti od 3 let do 18. Pokud prochází určitou přípravou na budoucí zaměstnání, mohou zde být i déle, a to konkrétně do 26. roku života. Nachází se zde děti bez závažných poruch chování, o které se jejich rodiče nebo jiné osoby, které jsou zodpovědné za jejich výchovu, nedokážou, nechtějí nebo nemohou postarat. Mohou to být děti, v jejichž rodině se vyskytují sociálně patologické jevy, jako je například závislost na nějakých drogách, alkoholismus, agresivita atd. Také se zde mohou nacházet děti, které mají dlouhodobě a závažně nemocné rodiče nebo rodiče s mentální retardací či děti, v jejichž rodině se nachází extrémní chudoba. Osirelé děti se zde nachází jen výjimečně. Také se zde umisťují nezletilé matky s dětmi.⁵

„Dětský domov pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální.“⁶

Co se týče výchovného působení dětského domova, to se realizuje mimo školní docházku, tzn. před odchodem do školy a po návratu ze školy. Důležitou roli zde hraje příprava na vyučování. Další důležitou oblastí je potom oblast sebeobslužných návyků (hygiena, péče o osobní věci, udržování pořádku v pokoji...). A podstatnou součástí výchovy mimo vyučování je také pedagogické ovlivňování volného času, tzn. poskytují dětem možnost vlastní zábavy, zároveň také dětské domovy realizují vlastní zájmové útvary, ale upřednostňuje se zájmová činnost v útvarech mimo domov.⁷

---

⁴MARKOVÁ, Eva, Martina VENGLÁŘOVÁ a Mira BABIAKOVÁ. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. 1. Praha: Grada Publishing, 2006, s. 50. ISBN 80-247-1151-6.

⁵Tamtéž

⁶Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. [online] Praha © AIONCS s.r.o. 2010-2017, [cit. 2018-11-28]. Dostupný z <https://zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>.

⁷PÁVKOVÁ, Jiřina [Online]. Praha: 2014, s. 51 [cit 2019-04-01]. ISBN 978-80-7290-666-6. Dostupné z: http://www.vzdelavani-dvpp.eu/download/opory/final/25_pavkova.pdf

1.2.3 Dětský domov se školou

Dětský domov se školou má za úkol zajišťovat péči dětem, které mají nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovu a mají přechodnou či trvalou duševní poruchu nebo vyžadují léčebně výchovnou péči. Také se zde nachází děti se závažnými poruchami chování. Umisťují se zde děti od šesti let a mohou zde být až do ukončení školní docházky. Pokud ovšem pomine důvod pro zařazení dítěte do školy v rámci DD, je dítě zařazeno do školy mimo domov. Pokud dítě nemůže kvůli poruchám navštěvovat střední školu mimo domov, je zařazeno do výchovného ústavu.

Do dětského domova se školou se umisťují děti od šestého roku věku a mohou se zde nacházet až do ukončení povinné školní docházky. Docházku uskutečňují ve škole zřízené u DD. Stejně jako v DD jsou zde děti v rodinné skupině, která se skládá z pěti až osmi dětí. Obsahem výchovně vzdělávacích činností DD se školou se velmi podobá činnostem jako v běžném DD.⁸

1.2.4 Výchovný ústav

Do výchovného ústavu se umisťují děti nad 15 let, které mají závažné poruchy chování a byla u nich nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Stejně tak jako u dětských domovů má výchovný ústav plnit úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Také se zde umisťují nezletilé matky s dětmi a děti, které potřebují výchovně léčebnou péči. Také se zde mohou nacházet děti od 12. roku života, které mají tak závažnou poruchu chování, že nemohou být umístěny v dětském domově se školou.⁹

Často se při výchovném ústavu základní škola nebo speciální škola, případně i střední. Dětem se zde poskytuje výchovně léčebná péče. Ta se zajišťuje prostřednictvím speciálně pedagogických a psychologických metod. V rámci programu se zde používají psychoterapeutické a socioterapeutické techniky. Součástí plánu je zde vedení dětí k rozumnému využívání času, aby se předcházelo sociálně patologickým jevům.

---

⁸BENDL, Stanislav a kol. *Výchovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. 1. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 144. ISBN 978-80-247-9763-2.

⁹PÁVKOVÁ, Jiřina [Online]. Praha: 2014, st. 53 [cit 2019-04-01]. ISBN 978-80-7290-666-6. Dostupné z: http://www.vzdelavani-dvpp.eu/download/opory/final/25_pavkova.pdf

Co se finanční stránky týče, děti zde dostávají osobní dary, kapesné a také příspěvek při odchodu ze zařízení. Samotný pobyt v zařízení hradí osoby odpovědné za výchovu, pokud mají příjmy. Výše tohoto příspěvku určuje příslušný zákon, který také přihlíží na věk dítěte.

10

1.3 Rizika spojené s ústavní výchovou

Prvním z rizik, které jsou spojené s dlouhodobým pobytem v ústavu je takzvaný „**hospitalismus**“. Tento pojem označuje stav dobré adaptace na ústavní prostředí, čímž se u dítěte snižuje schopnost adaptace na „neústavní“ prostředí. V ústavu je totiž někdo, kdo mu organizuje celý den, stará se o něj, vaří, nakupuje, pere a žehlí. Pohybuje se denně v omezeném prostředí a stýká se s omezeným počtem lidí a tudíž je pro něj snazší orientovat se v tomto redukováném světě než v tom „vnějším“.

V uzavřených ústavech se také můžeme setkat s „**ponorkovou nemocí**“. Tu původně popisovali osádky na lodích, na dlouhých plavbách nebo také polárníci trávící měsíce na jedné stanici. Stejně tak v ústavech je stereotypní prostředí, ze kterého se nedá nikam uniknout. To snižuje toleranci vůči ostatním a daného klienta to unavuje. Později se může stát introvertnější, agresivní, vztahovačný a zvýšeně sugestibilní.

Dalším rizikem by se mohlo stát **šikanování**. V ústavech, kde je autoritativní režim, se násilí může stát pozitivně hodnoceným způsobem pro uplatnění práv a potřeb jednotlivců. Oběti šikanování se mohou stát osoby nemocné, slabé či s nedostatečným sebevědomím.

Za zmínku stojí i **ztráta soukromí**, která je určitou daní za pobyt v ústavu. Klient v ústavu je často nucen sdílet malý prostor s dalšími klienty. Také je nucen respektovat režim a dodržovat ho. Tzn. Nemá možnost si kdykoliv rozsvítit světlo, případně zhasnout nebo si pustit muziku kdykoliv by chtěl. Také nemůže například studovat, protože ho ruší ostatní klienti v ústavu.¹¹

A také jedním z nejznámějších rizik je **deprivační syndrom**. Ten se projevuje zejména u dětí vychovávaných ve skupinách, které nemají takovou možnost se projevit a získat dostatečnou

---

¹⁰BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. 1. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 144. ISBN 978-80-247-9763-2.

¹¹MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. 2. vyd. ; rozšíř. a přeprac. Praha: SLON, 1999, s. 118. ISBN 80-858-5076-1.

pozornosti dospělého, přičemž hraje roli i střídání pečovatелů z důvodu směn.¹² Tyto děti bývají chladné, mají asociální chování, případně výchovné problémy. Tento syndrom vzniká na podkladě citového strádání dítěte v nejčasnějším období lidského života. Přičemž toto strádání nevyplní ani lékařská péče, organizační opatření, technická vybavení či správná hygienická opatření, pokud dítě nemůže navázat s nikým pořádný citový vztah, který bude trvalý.¹³

---

¹²MATOUŠEK, Oldřich. Ústavní péče. 2. vyd. ; rozšíř. a přeprac. Praha: SLON, 1999, s. 63. ISBN 80-858-5076-1.

¹³*Děti bez lásky* [dokumentární film]. Režie KURT GOLDBERGER. Československo, 1963.

2 ADOLESCENTNÍ VĚK

Adolescence neboli také dospívání je období přípravy na dospělost. V tomto období se buduje charakter, jedinec získává kontrolu nad pudy a emocemi, nalézá vlastní identitu a také se profiluje interpersonální chování. Také se dokončuje vzdělávací dráha a pro jedince získává velký význam vrstevnická skupina.¹⁴

Termín adolescence je odvozen ze slovesa *adolescere*, což je latinsky mohutnět nebo také dorůstat. Toto období vyplňuje druhé desetiletí v životě člověka. U každého autora se liší. A podle evropské psychologie se toto období odděluje od pubescence, což je u nás takzvané dospívání. To je ohraničeno 11. až 15. rokem života, To znamená, že adolescence je potom datována od 15. roku do 20. až 22. roku života. Počátek tohoto období se spojuje s ukončením tělesného růstu a s plnou reprodukční zralostí. Ke konci tohoto období tyto kritéria už nehrají tak velkou roli, důležitější už je dosažení osobní autonomie (psychologické kritérium), ukončení vzdělání (pedagogické kritérium) a role dospělého člověka (sociologické kritérium). Podle P. Macka pod pojmem adolescence označujeme celé období mezi dětstvím a dospělostí. Také adolescenci můžeme rozřadit do tří fází. První je časná adolescence, která se pohybuje mezi 10. a 13. rokem života. Pak také střední adolescenci. Kterou datujeme od 14. do 16. roku života. A poslední fází je pozdní adolescence, kterou vymezujeme na 17. až 20. rok života.¹⁵

2.2 Fyziologické změny

Podle většiny autorů se mezi primární změny v tomto období řadí změny hormonální. Vlivem těchto změn se rozvíjejí sekundární pohlavní znaky. Fyzický vzhled je pro adolescenta v tomto období velmi důležitý, protože se nachází v neustálé konfrontaci s ostatními vrstevníky, také ale s atraktivními idoly. Tím si také formuje své sebehodnocení a sociální status.¹⁶

---

¹⁴MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008, s. 19. ISBN 978- 80-7367-368-0.

¹⁵MACEK, Petr. Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, s.11. ISBN 80-7178-348-X.

¹⁶PAVLOVÁ, Veronika. *Zvuková (hudební) kulisa v edukačním procesu: Psychologické aspekty působení hudební kulisy na kognitivní složky osobnosti adolescentů*. Olomouc, 2011. s. 18. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

V tomto období se také stabilizuje a harmonizuje motorika. Adolescent je právě na svém vrcholu výkonnosti, také se lépe vyrovnává se zátěží. Proto se také toto období považuje za nejzdravější. Toto vědomí fyzické síly u něj zvyšuje a rozvíjí sebevědomí.¹⁷

2.3 Emoční vývoj

Během dospívání člověk prochází hormonální proměnou, která pak stimuluje změny v citovém prožívání. To se projevuje větší labilitou, dráždivostí, přecitlivělostí a emočním zmatkem. Oproti jejich dřívějšímu chování jsou tyto projevy více nápadné a zdají se být i nepřiměřené. Citové prožitky jsou velmi intenzivní, i když jsou jen krátkodobé a mohou se velmi rychle měnit. Oni sami většinou tyto pocity neznají a přijdou jim obtěžující a nedokáží si je vysvětlit. Proto jsou z nich rozmrzelí a naštvaní. Další reakcí může být impulzivita a nedostatek sebeovládání, což může způsobovat konflikty s okolím.¹⁸

V období adolescence u jedinců také přetrvává kritický realizmus. Ten se projevuje přezkoumáváním získaných poznatků. Také v tomto období mizí naivní romantismus, jedinci už se přiklání spíše k realitě. Také je u adolescentů typická nekompromisnost a radikalismus – jedinec chápe skutečnosti jednostranně, a proto má tendence ke zjednodušování a radikálnímu prosazování této nabyté zkušenosti. S tím souvisejíc, že adolescentům bývají řešení situací hned jednoznačné a svoje názory prosazují za každou cenu, zvláště pokud se jedná o střet s dospělým.¹⁹

2.4 Socializace v období dospívání

Toto období je charakteristické určitými mezníky. Jedním z nich je ukončení školní docházky, volba budoucího povolání a v patnácti letech získání občanského průkazu. Co se týče jejich vlastního názoru sami na sebe, můžeme se setkat se sebekritičností, která nemusí být na první pohled ani viditelná. Také je pro toto období charakteristické, že se adolescentovi mění vztahy s lidmi, ať už s jeho vrstevníky či dospělými v jeho okolí.

---

¹⁷NOVOTNÁ, Lenka, Miloslava HRÍCHOVÁ a Jana MIŇHOVÁ. *Vývojová psychologie*. 4. Typos, tiskařské závody, s. r. o. Plzeň, 2012, s. 56. ISBN 978-80-7043-0115-4.

¹⁸MACEK, Petr. *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, s.11. ISBN 80-7178-348-X.

¹⁹ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezm. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s.114. ISBN 80-244-0629-2.

Rozšiřují své teritorium, tzn. schází se se svou partou či blízkými, chodí na určitá místa společně atp. Také se můžeme setkat s problematikou s názory dospělých a neochotou být v podřízené pozici. S tím související netolerance vůči dospělým a kritika vrstevníků.²⁰

Adolescenti mohou mít i dobré vztahy s dospělými, jako například s učiteli a spolupracovníky, pokud tyto osoby mají vnitřní hodnoty a chovají se podle morálních norem, které adolescentovi připadají přijatelné.

Toto období je také určováno jako období prvních lásek a citové spřízněnosti. To se vyznačuje neuváživostí v jednání, společnými zájmy a také nekritičností jejich partnera. Rozpady těchto vztahů pro ně potom bývají velmi bolestné, protože zraňují jejich nevyvážený sebecit.

Další z důležitých úkolů, které adolescenti mají, je volba povolání. Tato situace může být pro adolescenty velmi náročná, protože nemusí být ještě nijak zájmově vyhranění, stále nemají dokončený vývoj identity, nezávislosti a také schopností. Často se můžeme setkat se střetem zájmů mezi adolescenty a jejich rodiči, kdy mladý člověk čelí rozhodnutí mezi svým vlastním přáním a rozhodnutím rodičů.²¹

---

²⁰VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie 1: dětství a dospívání*. 1. Praha: Karolinum, 2005. s. 346-347. ISBN 80-246-0956-8.

²¹ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezm. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s.116. ISBN 80-244-0629-2.

3 ODHOD Z DĚTSKÉHO DOMOVA

Co se týče odchodu dětí z dětského domova, zabývá se jím zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Tento zákon nám definuje práva a povinnosti ředitele dětského domova kde je dítě umístěno. Konkrétně že ředitel je povinen oznámit příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností, že se blíží propuštění dítěte. Tak se musí stát maximálně šest měsíců před opuštěním. Také je povinen domluvit dítěti jednání se sociálním kurátorem.

Dále ředitel ukončí dítěti pobyt, pokud dosáhlo zletilosti a nesetrvává dobrovolně v dětském domově do ukončení profesní přípravy. Nebo pokud dosáhne 19 let, byla – li mu prodloužena ústavní výchova nebo ochranná výchova, pokud v dětském domově nesetrvává do doby ukončení profesní přípravy. Také klienti mohou požádat o zrušení pobytu sami, pokud dosáhli zletilosti.

Dále tento zákon uvádí, že při odchodu dítěte z výše uvedených důvodů z dětského domova poskytuje jednorázový peněžitý příspěvek anebo věcná pomoc. Dále pak děti mají nárok na poskytování poradenské pomoci s bydlením a zajištěním zaměstnání, což probíhá ve spolupráci s orgánem sociálně právní ochrany dětí. I po odchodu mají nárok na poradenskou pomoc při řešení tíživých životních situací.

3.1 Problémy při odchodu z DD

Jedním z nejzásadnějších problémů při odchodu z DD se stává, že se děti ocitnou z ničeho nic bez jakékoliv pomoci „na ulici“ a musejí si samy zvolit, jakou životní cestou půjdou.

Velkým problémem také může být neschopnost hospodařit s penězi. A s tím související problém při hledání bydlení. Pokud dítě nemá pravidelný příjem peněz, ze kterého by dokázalo zaplatit pravidelně každý měsíc nájem, mohl by to být jeden z nejdůležitějších problémů.²²

Dalším problémem, který se již netýká materiálních věcí, může být fakt, že jsou děti z dětských domovů velmi fixované na své vychovatele/ky. Tyto děti totiž necítí oporu v

---

²²KOPŘIVOVÁ, Lenka. *Odchod dětí z dětského domova*. Brno, 2006. s. 47. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně.

rodičích, ale spíše se svěřují svým kamarádům, sourozencům, ale hlavně „tetičkám a strýčkům" z DD. V nich cítí největší oporu z důvodu, že jsou s nimi v kontaktu každý den. Tyto vztahy se ovšem po odchodu z DD přerušují a v tuto dobu nastává problém.²³

3.2 Možnosti bydlení

První otázkou, kterou plnoletý řeší, když odchází z dětského domova je nalezení bydlení. Někteří se mohou vrátit do rodin, kde to ovšem většinou nebývá dostatečně motivující, případně zde panují různé problémy s alkoholem či drogami. Ti, kteří se ovšem nemají kam vrátit, se nachází ve složité životní situaci.

Jednou z nabízených možností se zde nachází **azylové domy**. Ty se řadí do sociálních služeb, které jsou poskytovány osobám, které přišli z nějakého důvodu o střechu nad hlavou, ocitli se na ulici nebo ti, kteří ztratili předchozí bydlení. Azylové domy nabízejí těmto klientům podporu, zázemí, pomoc při řešení situací. Azylové domy jsou určeny pro osoby od 18. roku až do 60 let. Každý klient má zde svého pracovníka, který mu se vším pomáhá. Například s vyřizováním dokladů, nalezením zaměstnání atd.

Délka pobytu klienta je zde omezena určitými měsíci. Předpokládá se, že zdejší klienti mají zaměstnání a mohou platit vyšší úhrady než v noclehárně.²⁴

Další možností by mohly být **Domy na půl cesty**, poskytující služby lidem od 18 let do 26 let, kteří už dosáhli zletilosti a opouštění školská zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy. Také zde můžeme najít osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby a chtějí zlepšit svou životní situaci.

Tato sociální služba obsahuje čtyři základní činnosti. První je poskytnutí ubytování (které si klienti sami platí), zároveň i poskytnutí věcí na úklid – praní, žehlení atd. Dále pak zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, to znamená upevnění rodinných vazeb, případně pomoc a podpora při využívání běžně dostupných informačních zdrojů. Také sociálně terapeutické činnosti, tzn. rozvíjení a udržení sociálních případně osobních

---

²³Ipsos. [Online]. [cit 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/jsou-na-odchod-do-bezneho-zivota-pripraveny-deti-z-detskych-domovu>

²⁴Mozaika. In: Youtube [online]. 01.02.2018 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=FyvEB5g_pQM. Kanál uživatele Slezská Diakonie.

schopností a dovedností a také rozvoj pracovních návyků. A poslední činností je pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí, tzn. pomoc a podporu ve vyřizování běžných životních situacích a pomoc v komunikaci při uplatňování práv.²⁵

3.3 Možnosti zaměstnání

Pokud dítě opouští dětský domov, předpokládá se, že má dokončenou aspoň základní školu – tzn. minimální vzdělání. To znamená, že skutečnosti, že žilo nějakou dobu v dětském domově by ho nemělo v rámci hledání zaměstnání nijak omezovat. Má tedy stejné podmínky jako všichni ostatní. Proto již záleží už jen na tom, jaké má dítě dosažené vzdělání a jaká je jeho profesní orientace.

Jednou z pomoci by ovšem mohl být projekt s názvem **Rozhled**, který provozuje nezisková organizace Nadání a dovednosti. Ten poskytuje osobám starším patnácti let rozhled o tom, jaké všechny druhy povolání je možné vykonávat. Projekt poskytuje dětem z dětského domova kariérové poradenství, kde s dětmi probírají jejich silné a slabé stránky, získávají zpětnou vazbu od kariérní poradkyně a následně na to sestavují dětem programy na míru, při kterých mohou navštívit různé firmy formou exkurze, kde jim firmy představují možnosti konkrétní práce v dané firmě.²⁶

3.4 Možnosti pomoci

Až nastane v životě dítěte v DD ten den. Kdy má odejít z DD, nastává několik potíží a problémů. Jedním z nich je fakt, že nemají rodinné zázemí a pokud mají, není dostatečně inspirující, aby jim do života dalo tolik co potřebuje. Proto stát nabízí dětem možnosti jako jsou např. azylové domy a domy na půli cesty (viz. kapitola 3.2). Tam ovšem ne každé dítě chce jít.²⁷

---

²⁵Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. [online] Praha © AIONCS s.r.o. 2010-2017, [cit. 2019-03-22]. Dostupný z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.

²⁶Šance dětem. [Online]. [cit 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/vstup-dospivajiciho-ditete-do-samostatneho-zivota-je-tezky-z-detskeho-domova-dvojnaso-bne-183.html>

²⁷Rozhovory Dětský domov Klánovice. In: Youtube [online]. 01.08.2016 [cit.2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LPT1m9sxNkk> . Kanál uživatele Šance Dětem.

Zákon č. 109/2002 Sb. nám vymezuje, že dítěti je vyměřena částka věcné pomoci nebo jednorázový peněžitý příspěvek. To znamená, že dospívající neodchází úplně bez peněz. Také tentýž zákon ukládá, že dítěti je poskytována poradenská pomoc, aby si dokázali najít bydlení a práci a také poradenská činnost při tíživých životních situacích.

Pokud dítě z nějakého důvodu nevyužije pomoci od dětského domova nebo od státu, přichází na řadu neziskové organizace, které mají několik projektů zaměřených na odchod mladých lidí z dětského domova. Tyto programy nabízejí pomoc při přípravě na samostatný život či poradenství, jakmile domov opustí.

Jedním z těchto programů je například program **Začni správně**, který pomáhá nejen lidem z dětského domova, ale také lidem z pěstounské péče, aby zvládli žít samostatný život po odchodu z DD. Jejich cílem je funkční integrace dospělých, kteří odchází z DD nebo z pěstounské péče. Stejně tak jako většina neziskových organizací, tento projekt nabízí pomoc ohledně osobního rozvoje, nalezení bydlení, práce či řešení finančních situací.²⁸

Za zmínku stojí také projekt s názvem **Rok poté** od nadačního fondu Srdce na dlani. Do tohoto projektu se může zapojit kdokoliv, kdo právě odchází z DD. Projekt zajišťuje materiální, finanční i nehmotnou podporu. Také pomoc při hledání zaměstnání, poradenskou péči a pomoc při hledání ubytování. Snahou celého tohoto nadačního fondu je usnadnit dětem vstup do reálného života a poskytnout jim potřebnou podporu.²⁹

Pomoz mi do života – projekt, jehož cílem je usnadnit dětem odcházejícím z DD vstup do samostatného života. Nabízí také přípravu na budoucí povolání a podporu při studiu. Projekt má tři samostatné části, a to stipendijní program, startovací balíčky a pomoc v začátku samostatného života. Stipendijní program³⁰

---

²⁸Začni správně. [Online]. [cit 2019-03-22]. Dostupné z: <http://www.zacnispravne.cz/o-nas/>

²⁹Srdce na dlani. [Online]. [cit 2019-04-04]. Dostupné z: <http://www.srdcenadlani.cz/co-delame/projekty/projekt-rok-pote/>

³⁰Dejme dětem šanci. [Online]. [cit 2019-04-04]. Dostupné z: <https://www.dejmedetemsanci.cz/1/pomoz-mi-do-zivota/61/stipendijni-program.html>

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

4.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Výzkumné šetření bakalářské práce se zaměřuje na životy dětí, které si prošli specifickou situací, a to odchodem z dětského domova z důvodu zletilosti.

Cílem výzkumu je zjistit, zda-li tyto osoby byly dostatečně připravené na budoucí samostatný život. Parciálními cíli je pak zjištění, zdali jim někdo (ať už vychovatelé, kamarádi či nějaké jiné zařízení či nezisková organizace) pomohl, ať už finančně nebo jinak. Srovnání mezi běžným odchodem dítěte z rodiny a odchod dítěte z dětského domova. Jak moc se tyto dvě situace od sebe liší, ať už co se například administrativy týče. Posledním z cílů je zjištění, jestli pro tyto děti byl odchod z DD jednou z nejtěžších situací v jejich životě.

Výzkumné otázky – jaké faktory pomáhají klientům DD při odchodu tyto situace zvládnout? Která z těchto dvou možností – finanční částka vs materiální věci, je pro klienty odcházející z DD prospěšnější? Je možnost při několikaletém pobytu v DD nashromáždit praktické věci (osobní věci, vybavení do bytu či domácí spotřebiče)?

4.2 Metodologie

V bakalářské práci jsem použila kvalitativní výzkumné šetření. Výhodou kvalitativního výzkumu je, že získáváme hloubkové popisy případů. Také zohledňujeme lokální situaci a podmínky a působení kontextu.³¹

4.3 Události před začátkem výzkumného šetření

Před celým začátkem výzkumného šetření jsem prostřednictvím sociálních sítí zjistila, zdali by mi byl někdo z bývalých klientů DD ochotný odpovědět na otázky ohledně odchodu z DD. Na některé bývalé klienty jsem dostala kontakt od své kamarádky, která si sama odchodem z DD prošla, a tudíž tyto osoby znala. Prostřednictvím sociálních sítí jsem se s

---

³¹HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. s. 53. ISBN 80-7367-040-2.

těmito osobami spojila a domluvila si s nimi termín kdy jim dokumenty s otázkami pošlu. Ostatní zúčastněné osoby se přihlásily samy, také prostřednictvím sociální sítě.

4.4 Výběr informantů a jejich charakteristika

Pro polostrukturovaný rozhovor vedený písemnou formou s možností doplňování jsem si vybrala osoby, které už odešly z dětského domova z důvodu dospělosti. Některé odešli již před několika lety a některé teprve čerstvě před několika měsíci.

4.5 Sběr dat

V prosinci roku 2018 jsem zkontaktovala všechny osoby, které mi byly ochotny poskytnout rozhovor a zjistila jsem, že nejsou z mého blízkého okolí. Proto jsem zvolila jako nástroj svého výzkumného šetření polostrukturovaný dotazník distribuovaný distanční formou s využitím elektronických médií s možností opětovného kontaktování a doplnění vyvstalých otázek či nejasností. Ten jsem všem zúčastněným rozeslala i s vysvětlením, že jejich odpovědi budou anonymní, budou použity pouze do mé bakalářské práce jako výzkum a nijak je nezneužiji a také, že pokud jim bude kterákoliv otázka nepříjemná, nemusí na ni odpovídat. Když všichni souhlasili, připravené dokumenty s otázkami jsem rozeslala a během několika dnů mi přišli zpět vyplněné.

4.6 Zpracování získaných dat

Všechny informanty jsem předem seznámila s tím, že jejich odpovědi budou anonymně součástí práce, kterou pak dostanou k nahlédnutí. Všichni souhlasili. Data jsem zpracovala pomocí metody otevřeného kódování.

4.7 Analýza a interpretace získaných dat

Analýza výzkumných dat

V bakalářské práci jsou popsány a vysvětleny výroky informantů a jejich názory na to, jak je dětský domov, ve kterém vyrůstali, připravil na budoucí život mimo domov.

Denisa

Otevřené kódování

1. Kategorie – SAMOSTATNOST – všechno si aktivně zjišťovala sama
2. Kategorie – POMOC OD PERSONÁLU DD – kdykoliv si mohla přijít pro radu za ředitelem DD nebo „tetou“
3. Kategorie – POMOC OD OSTATNÍCH – přítel byl její největší podpora
4. Kategorie – FINANCE ČI MATERIÁLNÍ POMOC – finance preferuje před materiálními věcmi, ty si nastrádala za pobytu

Denisa byla v dětském domově 12let. Z jejich odpovědí to vypadá, že s vychovateli a ředitelem si byla blízká a věřila jim. Na odchod z dětského domova se připravovala sama, sama si vše vždy zjišťovala. To, že jednou musí z domova odejít pro ni nebyl šok, protože s ní o tom v dětském domově mluvili a řešili to. Navíc odcházela v době, kdy ještě nemusela, protože stále byla studentkou vysoké školy. Největší oporou a taky důvodem proč odešla dříve, pro ni byl přítel. Nejspíš proto pro ni nebyl odchod z DD jednou z nejtěžších situací v životě. I když podle jejího názoru by pro někoho klidně mohl být. Podle jejího vyjádření i pan ředitel dokázal poskytnout rady ostatním, kterých se již odchod týkal a navést je tam, kam by mohli po odchodu z dětského domova jít. Také se v rámci dětského domova byli podívat do Domu na půli cesty ve městě, ve kterém je dětský domov, ve kterém žila. „A také nám v domově visí letáčky na další různé organizace, třeba i pro matky s dětmi apod.“ dodala Denisa, z čehož nám může vyplynout, že taková ta teoretická informovanost v domově, ve kterém žila, byla dobrá. Toto řešení je velmi úspěšné a vyhovující ve chvíli, když je klient dětského domova motivovaný samostatně vyhledávat a řešit své potřeby, je všímavý a je dostatečně kognitivně vybavený.

Co se týče pomoci od různých nadací, či jiných lidí než personálu DD, Denisa zodpověděla, že pomoc hledala jen u Nadace Livie a Václava Klausových, kteří poskytují materiální pomoc, jejíž součástí je základní vybava. Tzn. různé spotřebiče, celkově základní

výbava do domácnosti. Zdali se jí to podařilo nebo co od této nadace získala už Denisa neodpověděla.

Podle mého názoru, je i velmi důležité, mít předem daný plán, který je potřeba promyslet, aby se člověk neocítl z ničeho nic na ulici, protože něco nestihl vyřídit a domluvit. Denisa tento plán měla jasně daný. Jejím plánem bylo se nastěhovat rovnou k příteli do společného bydlení.

Mohlo by se zdát, že klient DD bude odcházet možná jen s oblečením a pár věcmi, které v průběhu pobytu dostal nebo si koupil z kapesného či nějaké brigády. Denisa, která už je fyzicky z DD pryč, teprve tyto věci řeší. Na otázku, zdali jí DD něco při odchodu dal (finanční obnos nebo materiální věci) a zdali jí to pomohlo nebo by ocenila něco jiného, Denisa odpověděla: „To mě také teprve čeká, ale mělo by se jednat, že si budu moct vybrat buď výbavu či finanční částku. Během let v DD jsem se vybavovala postupně, v rámci různých darů na Vánoce, narozeniny, a tak by pro mě byla přínosnou spíše finanční částka.“

Stejně jako někteří další informanti, i Denisa odpověděla na otázku týkající se odlišnosti odchodu z DD a odchodu od rodiny, že jediný rozdíl vidí v tom, že do DD se již nemůže vrátit, kdyby se něco nepovedlo. Kdežto do rodiny se člověk vrátit může, případně přijet na přespaní atp.

Kateřina

Otevřené kódování

1. Kategorie – UZAVŘENOST - odpovědi jsou výrazně kratší než u ostatních
2. Kategorie - SAMOSTATNOST – sama si zjišťovala informace, maximálně se doptala vychovatelů
3. Kategorie – LEHKOST SITUACE – odchod z DD rozhodně nebyla nejtěžší situace v životě

Kateřina byla v DD 10 let. Ze všech informantů, kteří byli ochotni poskytnout tyto celkem osobní informace, působí Kateřina nejvíce uzavřeně ze všech. Můžeme polemizovat, zdali to tak opravdu je, nebo se informantce nechtělo rozepisovat.

Na otázku, zdali se u nich v DD řešilo téma odchod z DD, odpověděla, že nijak zvlášť. Tato odpověď by mohla být docela překvapivá a myslím, že každý si pod touto odpovědí představí něco jiného. Z její odpovědi bychom ovšem mohli soudit, že i kdyby toto téma v DD řešili, nejspíš to informantku nezaujalo natolik, aby si z toho odnesla potřebné informace a klidně i nějakou motivaci a inspiraci. Také měla našetřené svoje peníze, takže si sama vyhledávala byty.

Co se pomoci týče, informantka se zmiňuje hlavně o svém příteli, který jí pomáhal ať už s bytem či různými nákupy. O nadacích, organizacích či nějakých programech, ve kterých by se jí mohlo dostat pomoci, se vůbec nezmiňuje. Také je nikdo v DD neseznámil s žádnou organizací či programem, který by mohl informantce při odchodu pomoci.

Kateřina se na budoucí život připravovala víceméně sama, občas když nějakou informaci nevěděla, tak jí tety z DD pomohly či poradily. Při samotném odchodu dostala Kateřina finanční částku, která jí pomohla.

Stejně tak jako někteří další informanti, i Kateřina je názoru, že odchod z DD se lišil od odchodu z rodiny tím, že věděla, že pokud se jí v životě něco nepovede, již se do DD nemůže vrátit.

Při zhodnocení zdali byl odchod jednou z nejtěžších situací v jejím životě, odpověděla krátce: „Určitě ne!“. Stejně tak jako někteří další informanti měla Kateřina jasný plán, a to odejít do svého vlastního bytu, který si už zavčas zařídila.

Z hlediska administrativy Kateřina vyřizovala pouze papíry k vlastnímu bytu. Vzhledem k tomu, že již není další možnost se jí doptat, vzniká otázka, jestli za ni veškeré papírování vyřizovali pracovníci DD nebo otázka byla špatně pochopena.

Marie

otevřené kódování

1. Kategorie – STRACH Z ODCHODU – studovala jen aby nemusela odcházet z DD
2. Kategorie – NEPOTŘEBNOST POMOCI – pomáhal jí přítel, proto nevyhledávala pomoc u organizací či nadací
3. Kategorie – FINANČNÍ VÝPOMOC – domov ji při odchodu dal částku 15 000,-

4. Kategorie – TĚŽKOST SITUACE – při odchodu plakala, měla velký strach z budoucnosti
5. Kategorie – STRACH Z NÁVRATU - již nemá možnost se vrátit do DD a bydlení je napsané na přítele

Marii je 27 let. V dětském domově byla téměř 10 let. Předtím ovšem byla ještě v ústavní péči a střídavě u babiček.

Vzhledem k tomu, že do dětského domova přišla Marie v 16 letech, tak počítala s tím, že jednou bude muset odejít. V tu dobu studovala na učilišti, poté ještě na dalších školách. Také šla na vysokou školu, kde si udělala jak titul Bc., tak Mgr. A to vše jen proto, aby nemusela odcházet a být sama. Měla z odchodu strach.

Nikdo s ní odchod neřešil. Nebyla ani seznámena s žádnou organizací či programem, který by jí mohl do budoucího života pomoci. Jak sama řekla, žádnou pomoc ani nehledala, protože měla přítele, který jí se vším vždy pomohl. Jako přípravu na samostatný život tedy brala spíše život před nástupem do DD a také následně život poté, co z DD odešla.

Co se finanční podpory týče, tam už se Marie svěřila více dopodrobna. DD jí při odchodu přispěl částkou 15 000Kč, což hodnotí takto: „.....což je tak na nájem a kauci a to je vesměs vše.“ Informantka během 10 let strávených v DD si postupně nastrádala praktické věci jako například povlečení, vybavení kuchyně, peřiny, celkově vybavení bytu. Tudíž už nějaký základ nasbíraný z dárků měla. Marie také dostávala příspěvky od nadace Terezy Maxové na bydlení, kde se ovšem později svěřila, že nejspíš nedodělá školu a tím pádem o příspěvky přijde. Načež jí nadace nabídla příspěvek 30 000Kč na další a dražší vybavení bytu jako je třeba vysavač, mikrovlnná trouba, pračka, žehlička atp. Čímž si Marie dovybavila zbytek bytu.

Měla jasný plán, který byl promyšlený a nachystaný už předem. Měla už půl roku práci a byt. O vybavení bytu už se taktéž zmiňovala. Odstěhovala se 350km od dětského domova a začala pracovat jako vychovatelka v diagnostickém ústavu. I když se informantka svěřila, že odchod z DD pro ni byla i zároveň nebyla jedna z nejtěžších situací v jejím životě, o pár otázek dál se přiznala, že při podepisování papírů, které už oficiálně potvrzovaly, že definitivně odchází z DD, brečela. Bylo to z důvodu, že měla šílený strach, i když sama nevěděla proč, protože věděla, že jí nic extra nečeká. Situace pro ni byla těžká z důvodu

osamostatnění a nebyla zas až tak těžká, protože již byla předem nachystaná a připravená. A také jakožto další zúčastnění informanti vyzdvihuje přítele, který jí byl oporou.

Na otázku, v čem se liší odchod z DD od odchodu od rodiny, odpověděla Marie velmi podobně jako někteří ostatní zúčastnění informanti: „Liší se hodně v podpoře, když doma vybuchnete tak se vždy máte kam vrátit, málokterý rodič vás nevezme alespoň na měsíc zpátky. Ale když selžu já, tak opravdu nemám kam jít a není už v kapacitě DD mě vzít zpátky, ani to nejde. Jste opravdu sám za sebe. Už vám nikdo nepomůže. Takže pokud se nedej bože rozejdu s přítelem, se kterým rekonstruuju barák a plánujeme svatbu. Tak na ulici půjdu já, ne on. A je v mých silách se zařídit a postavit se na vlastní nohy bez něj.“

Miroslav

otevřené kódování

1. Kategorie – BEZSTAROSTNÝ ODCHOD – odešel dobrovolně dřív než bylo třeba
2. Kategorie – DOBRÁ KOMUNIKACE – velmi mu pomáhal vychovatel, se kterým měl velmi dobré vztahy
3. Kategorie – POKRAČOVÁNÍ VZTAHŮ – doteď je v kontaktu s vychovatelem, který mu radí a pomáhá doteď
4. Kategorie – NEJISTOTA – kdykoliv mohl skončit na ulici po odchodu z DD

Miroslavovi je momentálně 24 let. V dětském domově strávil 6let.

Z odchodu neměl žádné obavy, odešel tudíž sám v jeho devatenácti letech, když je věděl, že nastal ten čas. Téma odchod, bydlení a práce se u nich v DD řešilo často.

Co se pomoci týče, informant nikdy žádnou nevyhledával i když o možnost pomoci věděl. Nikdy pomoc nepotřeboval, vše si zařídil sám. Při odchodu nedostal žádnou finanční částku jako někteří další informanti, ovšem dostal přímo vybavení do bytu (povlečení) a také nějaké oblečení.

Příprava na život u Miroslava probíhala stylem komunikace s vychovatelem a zároveň zástupcem Alešem, se kterým má Miroslav doteď dobré vztahy a kdykoliv se ho na cokoliv může zeptat a nechat si poradit.

Na otázku, kam Miroslav odešel z DD nechtěl odpovědět, ovšem druhou část otázky, která se týkala plánu se rozepsal o své práci, ve které je dva roky, má ji rád a baví ho. Během pobytu v DD již nějaké zaměstnání vystřídal. Můžeme se domnívat, že vzhledem k tomu, že měl Miroslav už v době odchodu, práci, nebyl pro něj samotný odchod až tak stresující, jako by mohl být pro jiné. Tudíž odchod hodnotí jako dojemný kvůli loučení. Ovšem jelikož má ve stejném DD i jeho sestru, navštěvuje DD často.

Stejně tak jako další někteří účastníci, i Miroslav srovnal odchod z DD s odchodem dítěte od rodiny jako určitou nejistotu. Konkrétně se vyjádřil takto: „V porovnání u děti z rodiny je rozdíl v tom že jste v nejistotě. Kdyby se něco semlelo, jednoduše jste na ulici, což jsem se setkal i s takovouhle zkušeností, ale každý pád přináší ovoce a myslím, že když člověk chce jde všechno... " Mohli bychom se domnívat, že tato zkušenost se stala samotnému informantovi.

V rámci administrativy Miroslav vyřizoval ukončení sirotčího důchodu a zaplacení určitých dluhů po svém rodiči.

Interpretace získaných dat

Plán

Ve všech získaných datech se objevuje jedna zásadní informace. Při odchodu (a už i při pobytu) všichni informanti měli jasně daný plán, co budou dělat až vyjdou z DD. Někteří již měli své zaměstnání, díky kterému již měli našetřené peníze a stálý příjem. Někteří informanti zvolili techniku šetření – šetření peněz a nashromáždění praktických věcí během svého pobytu v DD. Někteří se zase přestěhovali rovnou ke svým partnerům, kteří jim ve většině případech dělali také i psychickou i finanční oporu. I když plány byly často odlišné, byly většinou promyšlené dopředu a následně realizované.

Obavy z nemožnosti návratu

Informanti měli za úkol zhodnotit, jak moc a v čem se liší odchod z běžné rodiny od odchodu z DD. Více méně se většina shodla na tom, že rozdíl v tom není žádný, co se financí, hledání bytu a zaměstnání týče. V čem se dále shodli, byl jediný rozdíl v tom, že pokud člověk odchází od rodiny, má ve většině případech možnost se vrátit nebo občasně přespát. Kdežto bývalí klienti DD tuto možnost nemají, tudíž je tento fakt může dostat do stresové situace. Také je může dostat i do situace, kdy se z ničeho nic ocitnout bez střechy nad hlavou.

Samostatná příprava

Většina informantů se také dotýkala faktu, že se na samotný odchod z DD připravovala sama. Někteří si aktivně vyhledávali možnosti zaměstnání, bydlení, pomoci od různých nadací či organizací. Někteří se také zmiňovali o pomoci od vychovatelů, za kterými si kdykoliv mohli přijít pro radu nebo si říct o pomoc. Dokonce některé tyto vztahy mezi vychovateli a bývalými klienty přetrvávají do současnosti. V některých domovech také mohli informanti najít viset několik letáčků, které nabízeli ať už materiální či finanční pomoc klientům, kteří se chystají odcházet.

Nenáročnost odchodu

Na dotazovanou otázku ohledně těžkosti odchodu z DD, konkrétně zdali tato situace byla jedna z nejtěžších v jejich životě odpověděla většina informantů velmi podobně. Odpovědi měly shodu v tom, že jedna z nejtěžších situací v životě to rozhodně nebyla. Někdy tato situace může pro některé být, ať už kvůli strachu z budoucnosti nebo v případě, že má klient v DD kamarády, oblíbené vychovatele, sourozence atp. Odchod pro některé byl velmi emotivní, někteří naopak věděli, že mají možnost kdykoliv DD navštívit a vidět své kamarády nebo klidně i sourozence a vychovatele. I tyto informace se zde často objevovaly.

ZÁVĚR

Pojmy jako je například ústavní výchova, dětský domov a samotný odchod klienta z DD do samostatného života nejsou až tak probírané ve společnosti jako jiné témata. Společnost má stále předsudky a často můžeme slyšet názory o tom, že bývalí klienti DD končí na ulici.

Zpracováním této bakalářské práce jsem chtěla zjistit, zdali bývalí klienti byly dostatečně připraveni a budoucí život (ať už například z finančního hlediska). Na výzkum jsem použila dotazníky, které mi bývalí klienti DD vyplnili a zpracovala je metodou otevřeného kódování.

V odpovědích bývalých klientů DD mě velmi překvapila jejich samostatnost a celkově ochota a motivace nespoléhat se na druhé nebo na organizace atp. S tím souvisejíc, mě také překvapilo, že ne každý bývalý klient DD vstoupil do života úspěšně jenom díky nějakým darům, ať už od organizace nebo kohokoliv jiného.

Co se výzkumných otázek týče, podle odpovědí informantů jsem zaznamenala, že jedním z faktorů, které ovlivňují odchod z DD jsou partneři. Informanti, kteří se zmínili o partnerech, tak z největší části to bylo v rámci podpory – ať už finanční nebo emoční.

Informanti se nejčastěji zmiňovali o finanční částce, která se jim v tu chvíli hodila nejvíce a byla pro ně využitelná mnohem více než kdyby jim DD při odchodu poskytl vybavení do bytu či spotřebiče atp. I když tato částka byla dle jejich názoru nedostatečná, přece jen byla ku prospěchu.

Velkým překvapením pro mě byla informace, že se při pobytu v DD dá nashromáždit či získat několik věcí, jako například spotřebiče, vybavení do domácnosti (povlečení atp.). A více překvapující byl fakt, že si někteří informanti dokonce o tyto věci řekli sami na různé příležitosti (narozeniny, Vánoce), místo toho, aby si spíše řekli o hračky či jiné věci, které by nebyly v budoucnu nápomocné při vybavování bytu.

Sociální situace, ve kterých se informanti nacházeli při odchodu z DD se v porovnání s dokumentem Sbohem děcáku, který zobrazuje odchody několika mladých lidí, jsou velmi odlišné. Zde se mladí lidé dostávají do prekérních situací, které je nutí okamžitě nalézt zaměstnání a při nejlepším i samostatné bydlení. Někteří dokonce absolvují o pobyt ve vězení, někteří jsou nuceni starat se o své partnerky a už i jejich vlastní děti. Někteří se zde nedokáží postavit na své nohy ještě několik let po odchodu.³²

---

³² Sbohem děcáku. In: Sbohem děcáku [televizní dokument]. ČT2 9. 4. 2019 20:50

Literatura a zdroje:

BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. 1. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-9763-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

KOPŘIVOVÁ, Lenka. *Odchod dětí z dětského domova*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně.

MACEK, Petr. *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-717-8348-X.

MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. 2. vyd. : rozšíř. a přeprac. Praha: SLON, 1999. ISBN 80-858-5076-1.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 3., přeprac. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-262-1154-09.

MARKOVÁ, Eva, Martina VENGLÁŘOVÁ a Mira BABIAKOVÁ. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. 1. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1151-6.

NOVOTNÁ, Lenka, Miloslava HŘÍCHOVÁ a Jana MIŇHOVÁ. *Vývojová psychologie*. 4. Typos, tiskařské závody, s. r. o. Plzeň, 2012. ISBN 978-80-7043-0115-4.

PAVLOVÁ, Veronika. *Zvuková (hudební) kulisa v edukačním procesu. Psychologické aspekty působení hudební kulisy na kognitivní složky osobnosti adolescentů*. Olomouc, 2011. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

PÁVKOVÁ, Jiřina [Online]. Praha: 2014 [cit 2019-04-01]. ISBN 978-80-7290-666-6. Dostupné z: http://www.vzdelavani-dvpp.eu/download/opory/final/25_pavkova.pdf

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezm. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0629-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie 1: dětství a dospívání*. 1. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Sbohem děcáku. In: *Sbohem děcáku* [televizní dokument]. ČT2 9. 4. 2019 20:50

Právní předpisy

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

Internetové odkazy

Dejme dětem šanci [Online]. [cit 2019-04-04]. Dostupné z: <https://www.dejmedetemsanci.cz/1/pomoz-mi-do-zivota/61/stipendijni-program.html>

Děti bez lásky dokumentární film. Režie KURT GOLDEBERGER. Československo, 1963.

Ipsos. [Online]. [cit 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/jsou-na-odchod-do-bezneho-zivota-pripraveny-deti-z-detskych-domovu>

Mozaika. In: Youtube [Online]. [01.02.201] [cit. 2019-03-22]. <Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=FyvEB5g_pQM. Kanál uživatele Slezská Diakonie.

Rozhovor s Radkem Laci. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/detsky-domov-radek-laci-osobni-trener-maxova-plodkova-geislerova-meliskova_1807232032_jgr

Rozhovory Dětský domov Klánovice. In: Youtube [Online]. 01.08.2016 [cit 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LPT1m9sxNkk>. Kanál uživatele Šance Dětem.

Srdce na dlani [Online]. [cit 2019-04-04]. Dostupné z: <http://www.srdcenadlani.cz/co-delame/projekty/projekt-rok-pote/>

Šance dětem. [Online]. [cit 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/vstup-dospivajiciho-ditete-dosamostatneho-zivota-je-tezky-z-detskeho-domova-dvojnaso-bne-183.html>

Začni správně. [Online]. [cit 2019-03-22]. Dostupné z: <http://www.zacnispravne.cz/o-nas/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – otázky do polostrukturovaného dotazníku

Příloha č. 2 – odpovědi Denisy

Příloha č. 3 – odpovědi Kateřiny

Příloha č. 4 – odpovědi Marie

Příloha č. 5 – odpovědi Miroslava

PŘÍLOHY

Příloha 1 – otázky do polostrukturovaného dotazníku

1. Vaše jméno, věk?
2. Jak dlouho jste byl/a v dětském domově?
3. Jaká byla Vaše reakce (Vaše pocity), když jste se poprvé dozvěděl/a, že jednou se budete muset osamostatnit? Co Vás první napadlo? (kam půjdete, jak to zvládnete...) Řešilo se to u Vás v domově často, téma odchod?
4. Seznámil Vás někdo s nějakou organizací či programem, který by Vám mohl pomoci?
5. Byl odchod z dětského domova jedna z nejtěžších situací ve Vašem životě?
6. Hledal/a jste u někoho (či nějakého zařízení) pomoc? Ať už finanční nebo jinou. Pokud ano, tak u koho? A jak se Vám to podařilo?
7. Jakou administrativu jste musel/a vyřídit při odchodu z DD? Ať už v DD nebo jinde?
8. Kam jste šel/šla po odchodu z dětského domova, případně jak jste současnou situaci řešil/a nebo už jste měl/a jasný plán co bude?
9. Kdo a jak Vás připravil na budoucí samostatný život? Myslíte si, že tato příprava byla dostatečná a pomohla Vám?
10. V porovnání s běžným odchodem dítěte od vlastní rodiny, máte pocit, že se ten Váš odchod z DD hodně lišil? Případně v čem?
11. Dal Vám dětský domov něco hmotného při odchodu? Ať už finanční částku, či nějaké věci a tím Vám opravdu pomohl? Nebo by Vám v tu chvíli pomohlo něco úplně jiného?

Příloha 2 - odpovědi Denisy

1. Vaše jméno, věk?

Denisa, 22

2. Jak dlouho jste byl/a dětském domově?

12 let

3. Jaká byla Vaše reakce (Vaše pocity), když jste se poprvé dozvěděl/a, že jednou se budete muset osamostatnit? Co Vás první napadlo? (kam půjdete, jak to zvládnete...)

Řešilo se to u Vás v domově často, téma odchod?

Nebyl to pro mě až takový šok, protože jsem nečekala na odchod, až budu muset, ale šla jsem v době, kdy jsem nemusela ještě odcházet. Oporou a důvodem byl můj přítel. Téma odchod se v domově řešilo, ale tím, že většina z těch, na které to bylo namířeno, věděla že hned neodcházejí, tak se o to vážně nezajímali. Ti co už se k odchodu blížili více, tak pan ředitel vždy dokázal poskytnou oporu a dostatek informací a možností, kam jít dále.

4. Seznámil Vás někdo s nějakou organizací či programem, který by Vám mohl pomoci?

Ano, v rámci DD jsme se například byli podívat do "Domu na půli cesty v Olomouci". A také nám v domově visí letáčky na další různé organizace, třeba i pro matky s dětmi apod.

5. Byl odchod z dětského domova jedna z nejtěžších situací ve Vašem životě?

Nebyl, ale věřím, že pro některé může být.

6. Hledal/a jste u někoho (či nějakého zařízení) pomoc? Ať už finanční nebo jinou.

Pokud ano, tak u koho? A jak se Vám to podařilo?

Ano u Nadace Livie a Václava Klausových, kteří poskytují materiální pomoc, jejíž součástí je základní "výbava" (produkty do domácnosti- do kuchyně, spotřebiče apod.)

7. Jakou administrativu jste musel/a vyřídit při odchodu z DD? Ať už v DD nebo jinde?

Toto mě teprve bude čekat, ale už si dokážu představit, co to bude. Dokumenty týkající se Stavebního spoření, Důležité osobní dokumenty- rodný list, zdravotní spisy. Vyplňování dokumentů pro domov, týkající se mého odchodu. Dokumenty týkající se ukončení studia a

pobytu v DD (pro státní správu soc.zabezp.- ukončení přídavku na mě). A určitě toho bude ještě více.

8. Kam jste šel/šla po odchodu z dětského domova, případně jak jste současnou situaci řešil/a nebo už jste měl/a jasný plán co bude?

Měla jsem jasný plán. Odešla jsem k příteli do společného bydlení.

9. Kdo a jak Vás připravil na budoucí samostatný život? Myslíte si, že tato příprava byla dostatečná a pomohla Vám?

Myslím, že jsem byla sama připravená. Vše jsem si vždy pozjišťovala sama. Ale vždy jsem měla jistotu se vychovatele či p. ředitele na cokoliv doptat.

10. V porovnání s běžným odchodem dítěte od vlastní rodiny, máte pocit, že se ten Váš odchod z DD hodně lišil? Případně v čem?

Posuzuji to pouze ze svého úhlu, s nikým to nemohu srovnat. Myslím, že co se týče rodiny, tak tam se člověk může vrátit, popř. i přespat, když by potřeboval. Do DD už se vrátit nelze na pobyt. službu. Jinak si myslím, že to odlišné moc není.

11. Dal Vám dětský domov něco hmotného při odchodu? Ať už finanční částku, či nějaké věci a tím Vám opravdu pomohl? Nebo by Vám v tu chvíli pomohlo něco úplně jiného?

12. To mě také teprve čeká, ale mělo by se jednat, že si budu moct vybrat buď výbavu či finanční částku. Během let v DD jsem se vybavovala postupně, v rámci různých darů na Vánoce, narozeniny, a tak by pro mě byla přínosnou spíše finanční částka.

Příloha 3 - odpovědi Kateřiny

1. Vaše jméno, věk?

Kateřina , 22

2. Jak dlouho jste byl/a dětském domově?

10 let

3. Jaká byla Vaše reakce (Vaše pocity), když jste se poprvé dozvěděl/a, že jednou se budete muset osamostatnit? Co Vás první napadlo? (kam půjdete, jak to zvládnete...) Řešilo se to u Vás v domově často, téma odchod?

Nijak zvlášť se to neřešilo. Měla jsem našetřené svoje peníze, takže jsem si sama hledala byty.

4. Seznámil Vás někdo s nějakou organizací či programem, který by Vám mohl pomoci?

ne

5. Byl odchod z dětského domova jedna z nejtěžších situací ve Vašem životě?

Určitě ne!

6. Hledal/a jste u někoho (či nějakého zařízení) pomoc? Ať už finanční nebo jinou. Pokud ano, tak u koho? A jak se Vám to podařilo?

Jak se to vezme, přítel mi pomáhal s bytem, nákupy apod.

7. Jakou administrativu jste musel/a vyřídit při odchodu z DD? Ať už v DD nebo jinde?

Jen ohledně bytu.

8. Kam jste šel/šla po odchodu z dětského domova, případně jak jste současnou situaci řešil/a nebo už jste měl/a jasný plán co bude?

Ano, do svého bytu, který jsem si zavčas zařídila.

9. Kdo a jak Vás připravil na budoucí samostatný život? Myslíte si, že tato příprava byla dostatečná a pomohla Vám?

Sama jsem se připravovala, tety v domově mi samozřejmě pomohly, když jsem něco nevěděla nebo potřebovala.

10. V porovnání s běžným odchodem dítěte od vlastní rodiny, máte pocit, že se ten Váš odchod z DD hodně lišil? Případně v čem?

Lišil se v tom, že jsem věděla, že se nemůžu vrátit zpátky když se v životě něco nepovede.

11. Dal Vám dětský domov něco hmotného při odchodu? Ať už finanční částku, či nějaké věci a tím Vám opravdu pomohl? Nebo by Vám v tu chvíli pomohlo něco úplně jiného?

Ne, ale peníze na vybavení jsem dostala.

Příloha 4 – odpovědi Marie

1. Vaše jméno, věk?

Marie 27 let

2. Jak dlouho jste byl/a dětském domově?

Od 5.5. 2008 v šestnácti letech do 30.6.2017 téměř 10 let, ale předtím jsem byla střídavě v ústavní péči nebo u babiček

3. Jaká byla Vaše reakce (Vaše pocity), když jste se poprvé dozvěděl/a, že jednou se budete muset osamostatnit? Co Vás první napadlo? (kam půjdete, jak to zvládnete...) Řešilo se to u Vás v domově často, téma odchod?

Jelikož jsem do dětského domova šla již v 16, tak jsem částečně počítala, že jednou budu muset odejít. studovala jsem učiliště cukrář výroba, následně maturitu a bc vš a mgr vš. tohle vše jen díky tomu, že jsem nechtěla být sama. Že jsem se bála odejít. Téma odchod se moc neřešilo.

4. Seznámil Vás někdo s nějakou organizací či programem, který by Vám mohl pomoci?

Ne

5. Byl odchod z dětského domova jedna z nejtěžších situací ve Vašem životě?

ano i ne. ano z důvodu osamostatnění, ne protože jsem se na to dopředu hodně nachystala. Měla jsem již půl roku práci i byt. A hlavně jsem měla přítele, který je moje největší podpora.

6. Hledal/a jste u někoho (či nějakého zařízení) pomoc? Ať už finanční nebo jinou. Pokud ano, tak u koho? A jak se Vám to podařilo?

Pomoc jsem nemusela hledat, měla jsem přítele a ten mi vždy pomohl se vším.

7. Jakou administrativu jste musel/a vyřídit při odchodu z DD? Ať už v DD nebo jinde?

ty jo, ukončení studia, přídatky než jsem ukončila studium, pořešit jestli se platí zdravotní a sociální, zajistit zaplacení odpadů, zjistit všechny dluhy a pohledávky, pracovní smlouva, nájemní smlouva na byt

8. Kam jste šel/šla po odchodu z dětského domova, případně jak jste současnou situaci řešil/a nebo už jste měl/a jasný plán co bude?

šla jsem 350 km daleko od domova, v době odchodu jsem již vše měla zařízené, pracuji jako vychovatelka v diagnostickém ústavu, takže jsem nemohla moc najít v Olomouci práci. ale při podpisu papírů, že fakt odcházím jsem brečela a měla šílený strach, i když jsem věděla, že mě už nic extra nečeká.

9. Kdo a jak Vás připravil na budoucí samostatný život? Myslíte si, že tato příprava byla dostatečná a pomohla Vám?

asi samostatné bydlení mimo budovu dětského domova a sám život před příchodem do DD.

10. V porovnání s běžným odchodem dítěte od vlastní rodiny, máte pocit, že se ten Váš odchod z DD hodně lišil? Případně v čem?

Liší se hodně v podpoře, když doma vybuchnete tak se vždy máte kam vrátit, málokterý rodič vás nevezme alespoň na měsíc zpátky. Ale když selžu já, tak opravdu nemám kam jít a není už v kapacitě DD mě vzít zpátky, ani to nejde. jste opravdu sám za sebe. Už vám nikdo nepomůže. Takže pokud se nedej bože rozejdu s přítelem, se kterým rekonstruuju barák a plánujeme svatbu. Tak na ulici půjdu já, ne on. A je v mých silách se zařídit a postavit se na vlastní nohy bez něj.

11. Dal Vám dětský domov něco hmotného při odchodu? Ať už finanční částku, či nějaké věci a tím Vám opravdu pomohl? Nebo by Vám v tu chvíli pomohlo něco úplně jiného?

Jelikož jsem v 16 měla nějaký rozum tak jsem si každý dárek co jsem mohla přála věci do bytu (vybavení kuchyně, peřiny, povlečení, praktické věci) takže jsem relativně vše měla z dárků za cca 10 let. Finančně jsem od DD dostala 15000kč což je tak na nájem a kauci a to je vesměs vše. Jelikož mi nadace Terezy Maxové přispívala na samostatné bydlení, tak se mě ptali co potřebuju momentálně od nich, řekla jsem, že školu asi nedodělám a tím pádem přijdu o jejich stipendium. Následně se mi ozvaly, že mi můžou dát 30000 na vybavení bytu (pračka, lednička, vysavač, mikrovlnná trouba, žehlička). To mi pomohlo vybavit si zbytek bytu.

Příloha 5 – odpovědi Miroslava

1. Vaše jméno, věk?

Miroslav , 24

2. Jak dlouho jste byl/a dětském domově?

6let

3. Jaká byla Vaše reakce (Vaše pocity), když jste se poprvé dozvěděl/a, že jednou se budete muset osamostatnit? Co Vás první napadlo? (kam půjdete, jak to zvládnete...) Řešilo se to u Vás v domově často, téma odchod?

bral jsem to úplně v pohodě žádná drama.. odešel jsem sám když jsem věděl že je ten čas v 19 letech.. téma odchod se řešilo často “ škola ,práce, bydlení apod .”

4. Seznámil Vás někdo s nějakou organizací či programem, který by Vám mohl pomoci?

Věděl jsem o tom, ale nepotřeboval jsem,

5. Byl odchod z dětského domova jedna z nejtěžších situací ve Vašem životě?

Určitě to nebyla nejtěžší situace spíš to bylo dojemné to loučení apod. Ale jezdím často mám tam ještě sestru...

6. Hledal/a jste u někoho (či nějakého zařízení) pomoc? Ať už finanční nebo jinou. Pokud ano, tak u koho? A jak se Vám to podařilo?

Nehledal jsem u nikoho nic vše jsem si pořídil sám...

7. Jakou administrativu jste musel/a vyřídit při odchodu z DD? Ať už v DD nebo jinde?

Ukončení sirotčího důchodu a zaplacení par dluhu po rodiči “popelnice apod”.

8. Kam jste šel/šla po odchodu z dětského domova, případně jak jste současnou situaci řešil/a nebo už jste měl/a jasný plán co bude?

Měl jsem už práci při pobytu v dd poté jsem už jen rozzrůstal, vystřídal jsem par zaměstnání a teď už 2 roky jsem se usadil a práce mě baví..

9. Kdo a jak Vás připravil na budoucí samostatný život? Myslíte si, že tato příprava byla dostatečná a pomohla Vám?

Na život mě připravil nás zástupce a i vychovatel Aleš který mě bral jako svého vždy jsme si vyšli vstříc s mluvili spolu o všem doteď jsme v kontaktu a mužů se na nej obrátit..

10. V porovnání s běžným odchodem dítěte od vlastní rodiny, máte pocit, že se ten Váš odchod z DD hodně lišil? Případně v čem?

V porovnání u děti z rodiny je rozdíl v tom, že jste v nejistotě, kdyby se něco semlelo jednoduše jste na ulici což jsem se setkal i s takovouhle zkušenosti ale každý pád přináší ovoce a myslím ze když člověk chce jde všechno...

11. Dal Vám dětský domov něco hmotného při odchodu? Ať už finanční částku, či nějaké věci a tím Vám opravdu pomohl? Nebo by Vám v tu chvíli pomohlo něco úplně jiného?

Ano nějaké vybavení jsem dostal do bytu a povlečení samozřejmě i nějaké oblečení.